

III. International Mediterranean Forest and Environment Symposium

KAHRAMANMARAŞ ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNÜN 2012-2018 YILLARI ARASINDA YAPTIĞI ODUN HAMMADDESİ ÜRETİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Murat Han Ertuğrul¹, Engin Güvendi¹, Nuray Kahyaoğlu¹ ve Selim Karahan¹*

1Gümüşhane Üniversitesi, Kürtün Meslek Yüksekokulu, Ormanlık ve Orman Ürünleri Bölümü, Gümüşhane, Türkiye

*Sorumlu yazar: mertugrul@gumushane.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada 2012-2018 yılları arasında Kahramanmaraş Orman Bölge Müdürlüğü'nün odun hammaddesi üretiminden elde ettiği gelirin tespiti hedeflenmiştir. Bu gelirin tespiti için bölge müdürlüğüne bağlı şehirlerde üretilen tomruk, tel direk, maden direği, sanayi odunu, kağıtlık odun, lif-yonga odunu, sırik ve yakacak odun gibi ürünlerden ne kadar üretildiği ve satış fiyatları ormancılık istatistiklerinden temin edilmiştir. Daha sonra yıllar bazında ortalama satış fiyatları yardımıyla elde edilen gelir irdelenmiştir. Sonuç olarak en fazla tomruk ürünü elde edildiği ve üretimin en fazla olduğu ilin Kahramanmaraş olduğu yapılan çalışma neticesinde elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Odun Hammaddesi, Odun Ürünü, Satış Fiyatı

EVALUATION OF WOOD RAW MATERIAL PRODUCTION MADE BY KAHRAMANMARAŞ FOREST REGIONAL DIRECTORATE BETWEEN 2012-2018

ABSTRACT

In this study, it is aimed to determine the income obtained from wood raw material production of Kahramanmaraş Regional Directorate of Forestry between 2012-2018. For the determination of this income, the amount of products produced from timber, wire pole, mining pole, industrial wood, paperwood, fiber-chip wood, pole and firewood produced in the cities affiliated to the regional directorate and sales prices, were obtained from forestry statistics. Then, the income obtained with the help of average sales prices on a yearly basis is examined. As a result, it was obtained as a result of the study that Kahramanmaraş was the province where the highest number of log products were obtained and the production was highest.

Keywords: Wood Raw Material, Wood Product, Sale Price

1. GİRİŞ

Odun hammaddesinin yerini tutabilecek bir çok ikame mal olmasına karşın odun hammaddesi, sağlamlığı ve doğallığı gibi özellikleri ile hala günümüzde sanayide kullanılan en önemli ürünlerden birisidir. Ülkemizde odun üretimi görevini üstlenen kurumlardan en önemlisi orman işletmeleridir (Türker, 2000). İkinci dünya savaşı sonunda 2 milyar civarında olan dünya nüfusu günümüzde neredeyse 7,5 milyarın üzerindedir (UNDESA, 2017; Tolunay, 2018). Orman alanları geçmişe oranla genişlemekteyse de günümüzde ormanların sürdürülebilir kullanımı daha fazla önem kazanan bir konu olmuştur. Çünkü yıllık üretimimiz neredeyse 20 milyon m³'e ulaşmışsa da günümüzde artan nüfus ve piyasa talebi doğrultusunda kendi üretimimiz dışında her yıl ortalama 5-6 milyon m³'ün üzerinde odun ithal edilmektedir (OGM,2019). Ayrıca bir çok işletme gelecek yıllarda planlanan kesimleri önceden yapmaktaysa da piyasanın ihtiyaç duyduğu odun hammaddesi açığının kapatılmadığını söylemek mümkündür. Günümüzde yaklaşık 3.2 milyon m³ civarında yakacak odun özelliklerine sahip odun ürünlerinin kaçak kesime maruz kaldığı tespit edilmiştir (OSİB,2017). Bu ürünler genel olarak toplandığında yıllık yaklaşık olarak 30 milyon m³ lük bir odun ihtiyacına sahip olduğumuz ve bu ihtiyacı karşılarken ormanlarımızın sürdürülebilir kullanımının gerekliliğine önem göstermemizin bir göstergesi olmuştur.

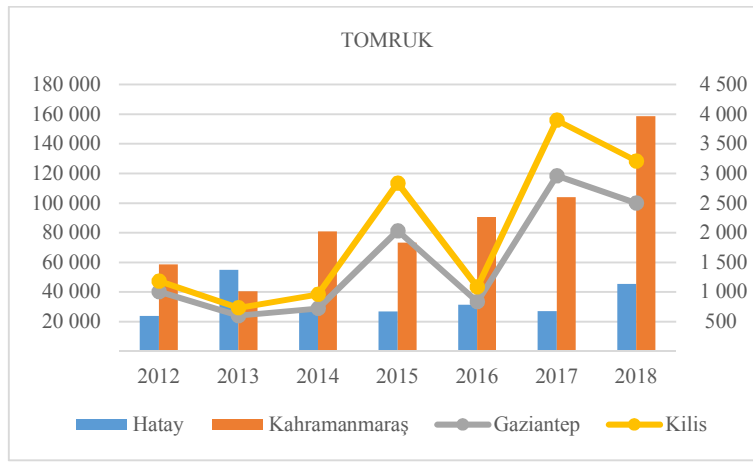
OGM odun hammaddesi talebinin artması nedeniyle bir çalışma gerçekleştirerek 2013-2023 yılları arasını kapsayan Endüstriyel Ağaçlandırma Çalışmaları Eylem Planı'nı hazırlanmıştır (OGM, 2013). Bu plan ile tüm Türkiye genelinde % 30'dan daha az eğimli, derin-taşsız-süzek toprak özelliklerine sahip yani makineli çalışmanın yapılabilecek ayrıca iklim olarak nemli-ılıman

iklim tipine sahip olunan 165 000 ha kadar bir alanın olduğu belirlenmiştir. Daha sonra Bu alanın 145.151 ha'ında kızılçam, 14.069 ha'ında sahil çamı, 3.393 ha'ında dışbudak, 1.190 ha'ında okaliptüs ve 1.119 ha'ında ise kavak ağaçlandırması yapılması planlanmıştır (OGM, 2013). Bu çalışma ile OGM tarafından planlanan 165 bin ha endüstriyel ağaçlandırmanın yeterli olup olmadığı, odun hammaddesine olan talebin karşılanıp karşılanmayacağı irdelenmiş ve çeşitli öneriler getirilmiştir (Tolunay,2018). Bu çalışmada hem odun üretiminin önemli boyutlara ulaştığı hemde üretimin kısıtlı miktarlarda olduğu illeri bünyesinde barındıran Kahramanmaraş Orman Bölge Müdürlüğü (OBM)'nün 2012-2018 yılları arasındaki üretiminin irdelenmesi hedeflenmiştir.

2. MATERYAL VE METOD

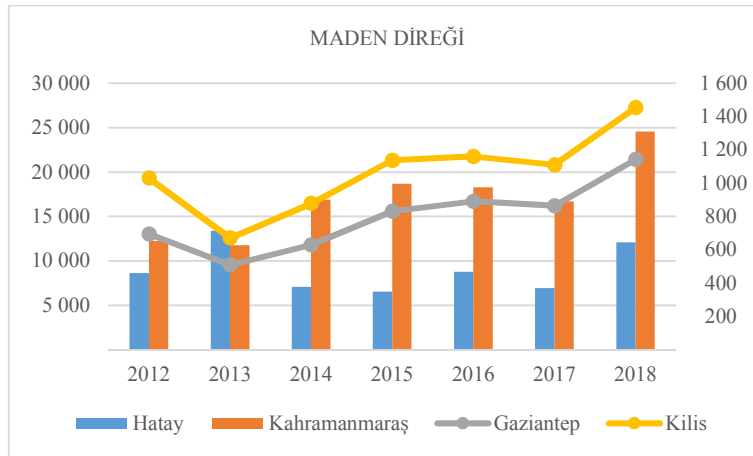
Bu çalışmada 2012-2018 yılları arasında Kahramanmaraş Orman Bölge Müdürlüğü'nün odun hammaddesi üretiminden elde ettiği gelirin tespiti hedeflenmiştir. Bu gelirin tespiti için bölge müdürlüğüne bağlı şehirlerde üretilen tomruk, tel direk, maden direği, sanayi odunu, kağıtlık odun, lif-yonga odunu, sırik ve yakacak odun gibi ürünlerden ne kadar üretildiği ve satış fiyatları ormancılık istatistiklerinden temin edilmiştir. Daha sonra yıllar bazında ortalama satış fiyatları yardımıyla elde edilen gelir irdelenmiştir. Ortalama satış fiyatları tespit edilirken Türkiye genelindeki yapraklı üretim ve ibrelü üretim her bir ürün sınıfı için ayrı ayrı oranlanmış ve Kahramanmaraş OBM'ne uyarlanmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

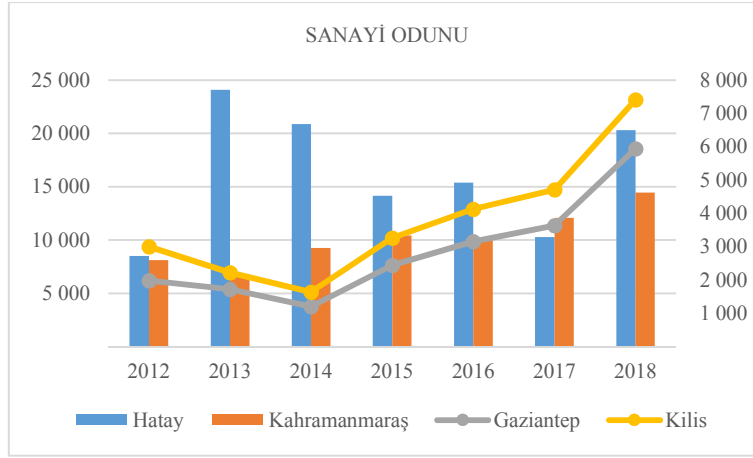
Şekil 1. Kahramanmaraş OBM'ne Bağlı İllerin Yıl Bazındaki Tomruk Üretim Miktarları

Yapılan araştırma neticesinde Kahramanmaraş OBM'ne bağlı illerde tomruk üretiminin en fazla olduğu ilin Kahramanmaraş olduğu belirlenmiştir. Bu üretim 2018 yılında 158 770 m³ ile maksimum değerini almıştır. Ayrıca Şekil 1'e göre Gaziantep ve Kilis illerinde bu üretimin 2012-2018 yılları arasında her yıl 4000 m³'ün altında kaldığı tespit edilmiştir. Genel üretim değerlendirildiğinde tomruk ürünü en az Gaziantep ilinde üretilmiştir. Kahramanmaraş OBM'nün tüm ürünleri değerlendirildiğinde tomruk üretimi, üretim miktarı olarak %30,2'lik önemli bir kısmı karşılamaktadır. Tomruk ürünü Kahramanmaraş OBM'nün toplam gelirinin %50,5'i gibi yarısından fazla bir kısmını kaplayarak en önemli ürünü haline geldiği tespit edilmiştir.

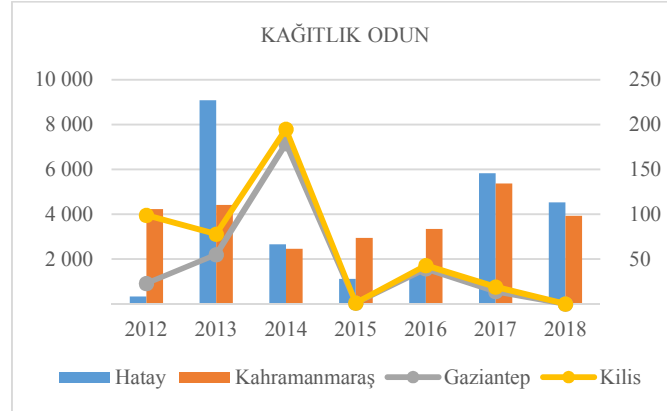
Şekil 1. Kahramanmaraş OBM'ne Bağlı İllerin Yıl Bazındaki Maden Direği Üretim Miktarları

Şekil 2'ye göre maden direği üretimi en fazla Kahramanmaraş ilinde yapılmıştır. Bu üretim 24 542 m³ ile maksimum değerini 2018 yılında yine Kahramanmaraş'ta almıştır. Ayrıca tomruk üretimi ile maden direği üretimi karşılaştırıldığında Kahramanmaraş OBM'nün maden direği üretiminin tomruk üretimine göre çok daha az olduğu tespit edilmiştir. Maden direği üretimi, Kahramanmaraş OBM'nde üretilen tüm ürünler değerlendirildiğinde üretim miktarı olarak %6,69'unu kaplamaktadır. Maden direği Kahramanmaraş OBM'nde gelir anlamında %8,4'lük bir kısmı oluşturmaktadır.

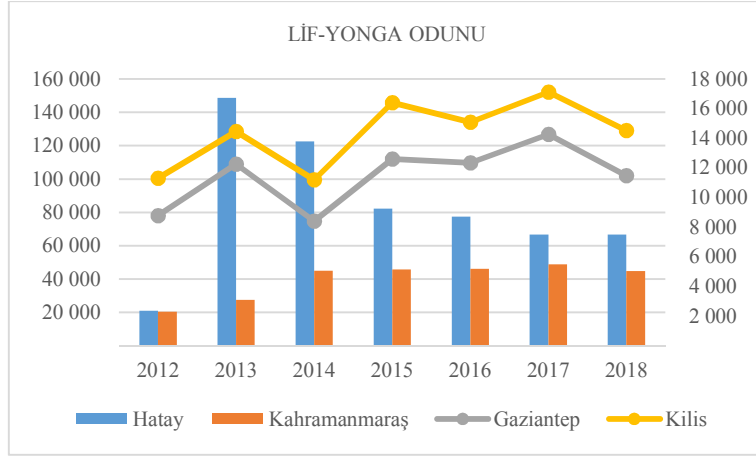
Şekil 1. Kahramanmaraş OBM'ne Bağlı İllerin Yıl Bazındaki Sanayi Odunu Üretim Miktarları

Yapılan araştırma neticesinde sanayi odunu üretimi 2012-2018 yılları arasında Kahramanmaraş OBM'nde en fazla Hatay ilinde yapılmıştır. Bu üretimin yıl bazında yine Hatay ilinde 2013 yılında 24 091 m³ ile gerçekleştirildiği Şekil 3'e göre tespit edilmiştir. Kahramanmaraş OBM'nün genel üretimi değerlendirildiğinde %7,43'ünü sanayi odunu üretiminden olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sanayi odunu ürünü Kahramanmaraş OBM'nde gelir olarak %8,6'lık bir kısmı karşılamaktadır.

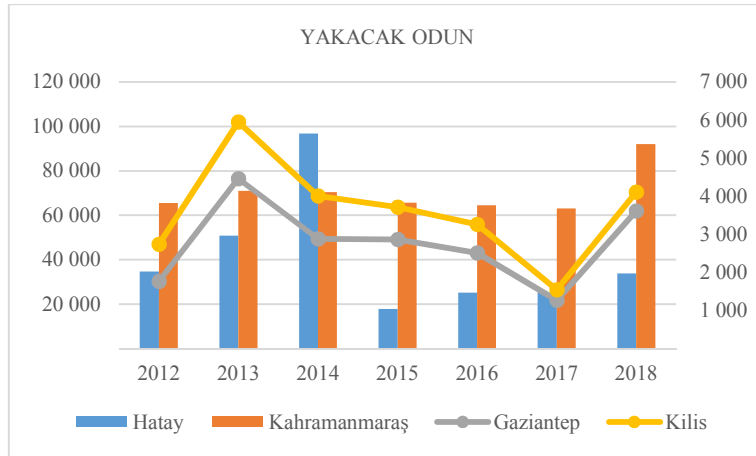
Şekil 1. Kahramanmaraş OBM'ne Bağlı İllerin Yıl Bazındaki Kağıtlık Odun Üretim Miktarları

Genel üretimin %1,83'lük bir kısmını karşılayan kağıtlık odun üretimi 2012-2018 yılları arasında en fazla Hatay ilinde gerçekleşmiştir. Şekil 4'e göre yıl bazında en fazla üretim Hatay ilinde 2013 yılında 9 090 m³ ile yapılmıştır. Ayrıca son yıllardaki üretim değerlendirildiğinde Gaziantep ve Kilis illerinde üretim neredeyse hiç yapılmamıştır. Yapılan çalışma neticesinde kağıtlık odun ürününün Kahramanmaraş OBM'nün elde ettiği gelirin %1,9'luk kısmını karşıladığı belirlenmiştir.

Şekil 1. Kahramanmaraş OBM'ne Bağlı İllerin Yıl Bazındaki Lif-Yonga Odunu Üretim Miktarları

Yapılan araştırma neticesinde Kahramanmaraş OBM'nde Lif-yonga odunu üretimi en fazla Hatay ilinde gerçekleşmiştir. Bu üretim yıl bazında değerlendirildiğinde en fazla 2013 yılında yine 148 729 m³ ile Hatay ilinde gerçekleşmiştir. Diğer orman ürünlerine kıyasla %33,90'lık bir oranla en fazla üretimi yapılan odun ürünü lif-yonga ürünü olmuştur. Ayrıca bu üretim Kahramanmaraş OBM'ne bağlı tüm illerde önemli miktarlara ulaşmıştır. Fakat son yıllarda yapılan üretimin Şekil 5'e göre özellikle önemli bir üretim miktarına sahip olan Hatay ilinde azaldığı tespit edilmiştir. Gelir bakımından önemli bir kısma sahip olan lif-yonga odunu %19,3'lük bir orana sahiptir.

Şekil 1. Kahramanmaraş OBM'ne Bağlı İllerin Yıl Bazındaki Yakacak Odun Üretim Miktarları

Şekil 6'ya göre Kahramanmaraş OBM'nde en fazla yakacak odun üretimi Kahramanmaraş'ta gerçekleşmiştir. Fakat yıl bazında yapılan değerlendirmede en fazla üretimin 2014 yılında 96 768 ster ile Hatay'da gerçekleştiği tespit edilmiştir. Genel üretim değerlendirildiğinde yakacak odun üretiminin %26,01'lik bir kısmı karşıladığı belirlenmiştir. Ayrıca sırk üretimi ve Tel Direği üretiminin yalnızca Kahramanmaraş'ta yapıldığı yapılan araştırma neticesinde tespit edilmiştir. Bu iki üründen birisi olan sırk genel üretimin %0,009'unu ve Tel Direği ise %0,19'lik küçük bir kısmını kapsamaktadır. Yapılan çalışma neticesinde Kahramanmaraş OBM'ne bağlı illerde üretilen yakacak odun ürününden elde edilen gelir genel gelire oranla %11'lik bir kısmı oluşturmaktadır. Ayrıca sırk ürünü %0,0007 ve tel direği ürünü de %0,34 gibi çok az miktarlarda gelir sağlamaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kahramanmaraş OBM'nün odun üretimine bakıldığında ağırlıklı olarak Hatay ve Kahramanmaraş şehirlerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun bu illerdeki verimli orman alanlarının Gaziantep ve Kilis illerine göre daha fazla olduğundan kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Sırk ve tel direk üretimi yalnızca Kahramanmaraş ilinde yapılmaktadır. Fakat bu üretimin diğer odun ürünlerine oranla çok az olduğu tespit edilmiştir. Bu durum nedeniyle bu ürünlerden elde edilen gelirlerinde çok cüzi olması bu şekilde açıklanabilmektedir. Ayrıca sırk üretiminin son 2 yılda hiçbir şehirde yapılmadığı belirlenmiştir. Bu durum neticesinde Kahramanmaraş OBM'ne bağlı illerde sırk üretimi gerçekleştirilecek meşçerelerin bulunmadığı ve verimsiz orman alanlarının da göz önünde bulundurularak genel olarak bazı bölgelerin korumaya ayrılması gibi etmenler daha az kar getirecek sırk ve tel

direği gibi ürünlere yönelimi azaltacağı söylenebilir. Ayrıca bahsi geçen ürünlerin bakımlar sırasında elde edildiği de düşünülebilir. Nitekim daha fazla gelir elde edilecek ürünler için meşçerelere yapılacak olan bakım çalışmaları önemli bir boyuta sahiptir.

Yakacak odun üretiminin diğer odun ürünlerine oranla bütün şehirlerde olduğu tespit edilmiştir. Yakacak odun üretiminde diğer odun ürünlerinde olduğu gibi belirli özelliklerin aranmaması bu durumu açıklayabilmektedir. Genel olarak üretim miktarları dikkate alındığında en fazla üretimin tomruk, yakacak odun ve lif-yonga odunu olduğunu söylemek mümkündür. Fakat elde edilen gelirler dikkate alındığında tomruk ürününün önemli boyutlarda gelir eldesi meydana getirdiğini söylemek mümkündür. Bu durumun temel sebebinin tomruk ürününün piyasa talebi doğrultusunda diğer ürünlere göre daha fazla bir ortalama birim fiyatına sahip olması ile açıklanabilir.

Genel olarak Gaziantep ve Kilis illerinde elde edilen ürünlerin artırılmasına yönelik yeni ağaçlandırma çalışmaları yapılmalıdır. Bu çalışmalar gerçekleştirilirken iklim şartları göz önünde bulundurularak kanaatkar ağaç türleri seçilmeli ve yöreye yeni gelir kapılarının açılması sağlanmalıdır.

Ayrıca ülkemizin dünyada odun dışı orman ürünleri üretiminde önemli bir sırada yer aldığını dikkate alarak yörede yetiştirilmeye uygun badem, ceviz, salep ve antep fıstığı gibi ürünlerin üretimine yönelik çalışmalar yapılması sağlanabilir. Gaziantep ve Kilis illerinin sahip oldukları normal kapalı ormanlar ile boşluklu kapalı orman miktarları neredeyse birbirine eşit olduğundan odun dışı orman ürünlerinin yetiştiriciliği ağırlıklı olarak bu illerde yapılabilir.

5. KAYNAKLAR

OGM, 2013. Endüstriyel Ağaçlandırma Çalışmaları Eylem Planı (2013-2023). Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

OGM,2019.<https://www.ogm.gov.tr/ekutuphane/Istatistikler/Forms/AllItems.aspx?RootFolder=%2fekutuphane%2fIstatistikler%2fOrmanc%c4%b1%c4%b1k%20%c4%b0statistikleri&FolderCTID=0x012000301D182F8CB9FC49963274E712A2DC00>

OSİB, 2017. Ormancılık ve Su Şurası 2017, Orman Kaynaklarından Faydalanma Şura Çalışma Grubu Belgesi, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Ankara.

Tolunay, D.,2018. Odun Hammaddesi Talebinin Karşılansında Çare Endüstriyel Ağaçlandırmalar mı?. Orman Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Bülteni,Ağustos-Eylül-Ekim 2018:37-45.

Türker, M. F., 2000. Orman İşletmeciliği “Ders Notu” K.T.Ü. Trabzon.

UNDESA, 2017. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division.